

Het grote konijnenopvangenonderzoek (2019-2021)

Door I.C. Lockhorn, B. Wiedeman & M. Zuidema

Voorwoord

Het zorgen voor en opvangen van konijnen is zwaar werk dat door vele mensen in Nederland belangeloos en uit liefde gedaan wordt. Wij zijn allen die op wat voor manier dan ook betrokken zijn bij het opvangen van konijnen enorm dankbaar voor alles wat zij doen. Het voelt soms als een druppel op de gloeiende plaat, maar het doet er toe, altijd.

Daarnaast willen we in het bijzonder onze dank uitspreken naar de 28 opvangen die meegewerkt hebben aan de enquête. Ook alle anderen die meegewerkt hebben aan het onderzoek willen we graag bedanken voor hun ondersteuning.

Samenvatting

Hoewel het konijn één van de meest gehouden huisdieren in Nederland is, zijn er niet veel feiten en cijfers bekend over konijnenopvangen. In 2012 deed Stichting KonijnenBelangen daarom voor het eerst onderzoek naar deze sector, waaruit bleek dat Nederlandse konijnenopvangen van de SKB lijst dat jaar maar liefst 12.000 konijnen opgevangen hebben. Intussen zijn we tien jaar verder en is er veel veranderd in de wereld. Daarom deed Stichting KonijnenBelangen opnieuw onderzoek, waarbij vooral gekeken werd naar de jaren 2019 en 2021. In 2019 zien we dat er in totaal 16.121 konijnen opgevangen werden, een stijging van 34,3% ten opzichte van 2012. Een forse stijging, maar nog niets vergeleken met de gevolgen van de coronapandemie. We zien in 2021 namelijk een totaal aantal van 21.118 opgevangen konijnen, een toename van 31% in vergelijking met slechts twee jaar daarvoor.

Inhoud

Inleiding	5
1. Methode en dataverzameling	6
2. Opvangen en konijnen.....	7
2.1 Totaal aantal opgevangen konijnen	7
2.2 Achtergrond opvangen.....	7
3. Konijnenopvangen en gemeentes.....	9
3.1 Toelichting	9
3.2 Opvangen	9
4. Vergelijking met andere jaren.....	11
Bibliografie	12

Inleiding

Het konijn is in Nederland een populair huisdier, maar veel gegevens over het houden en vooral het afstand doen van konijnen zijn er nog niet. Hierdoor worden de behoeften van konijnen nog vaak over het hoofd gezien. Niet alleen door houders, maar ook door bijvoorbeeld beleidsmakers. Met dit onderzoek willen we inzicht krijgen in de aantallen konijnen in Nederlandse opvangen en in de werkzaamheden van de opvangen zelf, zodat de huisdierensector een houvast heeft om een betere regelgeving rondom het houden van konijnen op te stellen.

Het onderzoek werd uitgevoerd door Stichting Konijnenbelangen (hierna ook wel: SKB), een non-profitorganisatie die bestaat sinds 2001. Ze heeft tot doel om zowel kennis over huiskonijnen te verzamelen als te verspreiden. Hiermee hoopt de stichting om het welzijn bij huiskonijnen te verbeteren en meer begrip te kweken voor de speciale behoeften van dit dier.

Op dit moment is het konijn in Nederland één van de populairste huisdieren, direct na de kat en hond. Volgens een telling in 2015 leven er 1,2 miljoen konijnen in Nederland (Van Heijst et al., 2015), een flinke stijging ten opzichte van 2011, toen er 0,9 miljoen konijnen geteld werden (Borst & Beekhof, 2011). Deze konijnen worden op grote schaal gefokt en verkocht. In 2015 werden de meeste dieren via internet verhandeld. Toen zijn er in één week tijd 8.000 nieuwe advertenties op drie verschillende verkoopsites geteld, met in totaal 20.500 dieren die te koop werden aangeboden. Dit ging om ruim 7.000 vogels, 5.000 pups en 2.500 konijnen (Van Heijst et al., 2015).

Van alle konijnen die als huisdier gehouden worden, leefde in 2017 32% samen met één of meerdere soortgenoten (Dierenbescherming, 2018). Dit is een stijging ten opzichte van het jaar ervoor, maar dit betekent dat er evengoed heel veel huiskonijnen in Nederland zijn met welzijnsproblemen omdat ze alleen leven.

In 2012 is namens SKB voor het project Vergeten Konijnen een onderzoek uitgevoerd naar de aantallen konijnen in dierenopvangen. Hier kwam uit dat er jaarlijks in Nederland zo'n 12.000 konijnen worden opgevangen (Vergeten Konijnen, n.d.). Het huidige onderzoek is bedoeld als opvolger van het onderzoek in 2012, om een beeld te schetsen van de huidige situatie en te kijken welke veranderingen er in tussenliggende jaren hebben plaatsgevonden. Daarnaast wordt er een korte blik op 2020 en 2021 geworpen, om te kijken naar de impact van de coronacrisis op konijnenopvangen. In het eerste hoofdstuk zal kort de gebruikte methode toegelicht worden. Het tweede hoofdstuk gaat in op de cijfers wat betreft de opgevangen konijnen en de werkwijzen van de ondervraagde opvangen. In het derde hoofdstuk volgt een situatieschets over de huidige samenwerkingen met gemeenten en een vergelijking hiervan met 2012. Tot slot wordt in hoofdstuk vier een vergelijking tussen 2012, 2019, 2020 en 2021 gemaakt.

1. Methode en dataverzameling

De enquête is verzonden aan Nederlandse organisaties die aangemeld zijn als opvang of asiel bij Stichting KonijnenBelangen en voldoen aan de criteria om op de SKB lijst geplaatst te worden. Opvangen kunnen zich aanmelden als ze aan bepaalde welzijnseisen voldoen, zoals het castreren van rammen, konijnen in koppels herplaatsen, konijnen vaccineren en niet met de dieren fokken (Stichting Konijnenbelangen, n.d.). Deze lijst is niet allesomvattend, sommige organisaties zijn niet bekend bij of met Stichting KonijnenBelangen, ook is het opvangen van konijnen geen beschermd beroep. Hoewel er inmiddels diverse wet- en regelgeving gericht op het opvangen van konijnen van kracht is, mist voldoende toezicht hierop. De noemers 'opvang' en 'asiel' mogen vrij gebruikt worden. Daarnaast is het opvangen van konijnen ook vaak iets dat op kleine schaal gebeurt en zodoende onder de radar blijft, denk bijvoorbeeld aan kinderboerderijen die gevonden konijnen herplaatsen of honden- en kattenasielen die af en toe een konijn via hun dierenambulances opvangen. De SKB lijst is één van de weinige en daarnaast meest complete overzichten van organisaties die konijnen opvangen in Nederland. Daarom is de keuze gemaakt deze lijst aan te houden.

De vragenlijst werd opgesteld in Google Forms. Op 11 april 2021 werden 60 opvangen van de SKB lijst benaderd met het verzoek de vragenlijst in te vullen. Zij ontvingen op 1 juni 2021 en 1 juli 2021 een herinnering. De enquête werd gesloten op 7 juli 2021.

Van de 60 aangeschreven opvangen gaven drie aan in 2019 al gesloten te zijn en twee alleen wilde konijnen op te vangen of informatiepunt te zijn. 55 actieve opvangen blijven daarmee over, waarvan 28 hebben deelgenomen aan de enquête. Alle gegevens zijn strikt vertrouwelijk behandeld en deelnemende opvangen zullen niet benoemd worden.

De dankzij de vragenlijst gegenereerde data is verwerkt en geanalyseerd met behulp van SPSS.

2. Opvangen en konijnen

2.1 Totaal aantal opgevangen konijnen

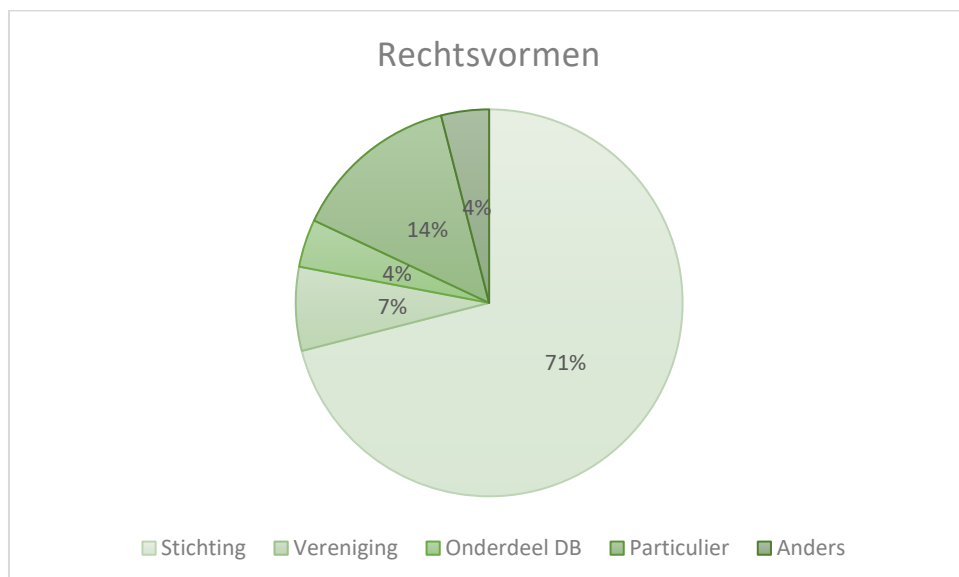
Tezamen hebben de 28 deelnemende opvangen 8.207 konijnen opgevangen in 2019. Omgerekend naar de totale populatie (55 opvangen), resulteert dit in een totaal van 16.121 opgevangen konijnen in 2019. Er werden 4.672 rammen en 3.524 voedsters opgevangen. Van die voedsters waren er 186 drachtig en zijn er 451 jongen geboren. Van 5.819 konijnen is afstand gedaan en 1.987 zijn gevonden. Bij verreweg de meeste opvangen komen zwerfkonijnen zowel via dierenambulances als particulieren binnen. In totaal zijn er 266 dieren overleden; 98 zijn een natuurlijke dood gestorven en 170 zijn geëuthanaseerd. Gemiddeld verbleef een konijn 70 dagen in de opvang.

2.2 Achtergrond opvangen

De oudste opvang werd opgericht in 1917 en de jongste in 2016. Van de 28 opvangen heeft 71% een stichting als rechtsvorm, 4% is onderdeel van de Dierenbescherming. Daarnaast heeft 82% de ANBI-status. Verder heeft 50% van de opvangen een eigen locatie, terwijl 46% de opvang aan huis heeft. De kosten voor de locatie bedragen gemiddeld 13.000 euro per jaar, hoewel in veel gevallen geen informatie bekend is over deze kosten. Meer dan de helft (15) van de opvangen geeft namelijk aan deze kosten niet te weten of geen antwoord te willen geven op deze vraag. Daarnaast gaven drie opvangen aan geen kosten voor de locatie te maken. De gemiddelde medische kosten bedroegen €12.257,15 per opvang.

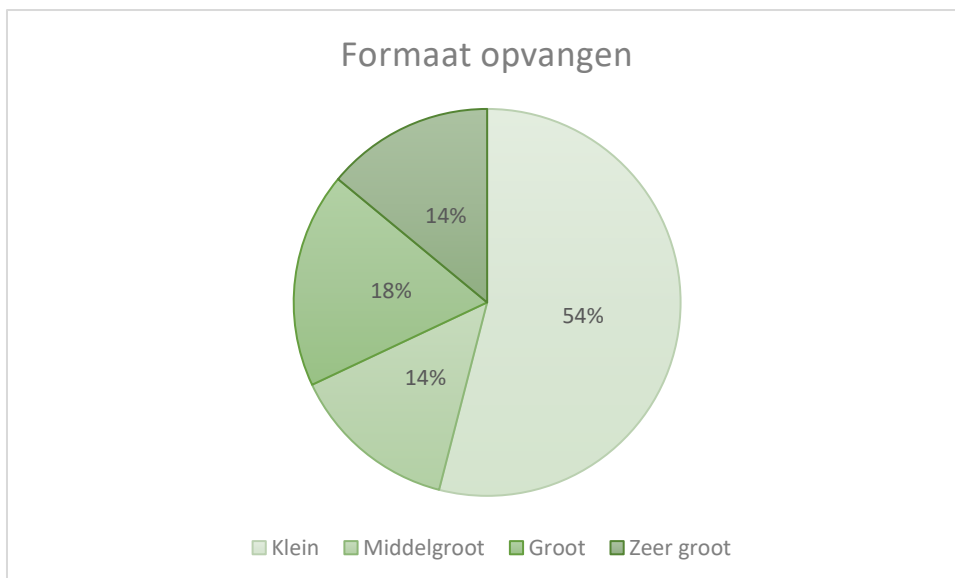
53,6% van de opvangen werkt met vrijwilligers, 32,1% werkt met vrijwilligers en betaalde krachten, 3,6% werkt alleen met betaalde krachten en tot slot werkt 10,7% alleen (op vrijwillige basis).

64% van de opvangen vangt naast konijnen ook nog andere dieren op. De helft van de opvangen moet regelmatig konijnen weigeren, de meest genoemde reden is ruimtegebrek/volle opvang, daarnaast geven enkele opvangen aan alleen dieren uit eigen regio op te vangen.

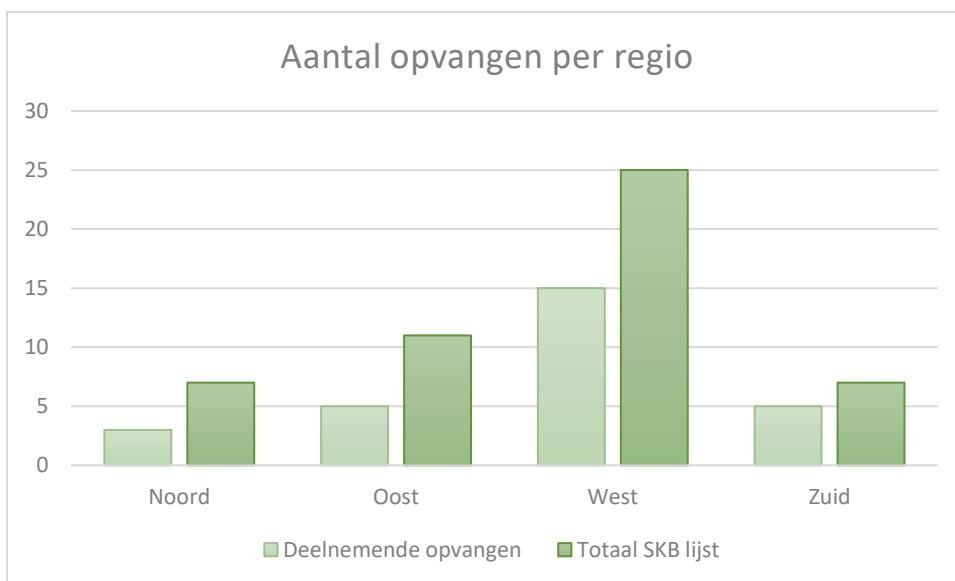
Figuur 1 Rechtsvormen opvangen

Om het formaat van de opvangen inzichtelijk te maken, zijn deze ingedeeld in vier categorieën: Klein (tot 100 opgevangen konijnen per jaar), middelgroot (101-250 opgevangen konijnen per jaar), groot (251-750 opgevangen konijnen per jaar), en zeer groot (meer dan 750 opgevangen konijnen per jaar). Hieruit blijkt dat het merendeel van de opvangen op kleine schaal werkt.

Figuur 2 Formaat opvangen

De geografische concentratie van opvangen is het hoogst in het westen van Nederland (Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht). Dit is het geval zowel wat betreft aan het onderzoek deelnemende opvangen als opvangen van de SKB lijst in het algemeen. Opvallend is verder dat alle opvangen in zuid Nederland zich in Noord-Brabant bevinden, op de SKB lijst staan geen opvangen in Zeeland of Limburg. Ook in Drenthe zijn geen opvangen die op de SKB lijst staan.

Figuur 3 Aantal opvangen per regio

3. Konijnenopvangen en gemeentes

3.1 Toelichting

Volgens het Burgerlijk Wetboek, Boek 5 (gevonden voorwerpen) is een gemeente wettelijk verplicht gevonden voorwerpen, waaronder ook gevonden huisdieren vallen, 14 dagen te “bewaren”. Het bewaren van dieren wordt door de gemeente altijd uitbesteed en de feitelijke bewaarder heeft derhalve recht op een onkostenvergoeding. Let op: het gaat hier dus NIET om subsidie of financiële ondersteuning!

Voor zwerfkatten en -honden heeft vrijwel elke gemeente contract(en) afgesloten met dierenasiels, maar andere dieren, zoals konijnen (en knaagdieren), worden eenvoudigweg vaak vergeten.

Elke gemeente heeft een “bewaarplicht”, maar is vrij om zelf te bepalen met wie zij een contract willen afsluiten. Omdat elke gemeente zelf bepaalt hoe ze een en ander wel (of niet) regelt, is voor elke konijnenopvang de situatie anders en alles kan altijd weer (eenzijdig) gewijzigd worden zodra een contract afloopt. Een verslag over hoe moeilijk, zo niet onmogelijk, het is voor een opvang om met een onwillige gemeente tot een akkoord te komen is te lezen op Vergetenkonijnen.nl.

3.2 Opvangen

Over het algemeen hebben konijnenopvangen een sterk regionale functie: van de tweeëntwintig opvangen, die op deze vraag gereageerd hebben, bedienen zeven opvangen maar één gemeente en negen opvangen bedienen twee tot vijf gemeentes. Vijf opvangen bedienen zeven tot vijftien gemeentes. Slechts één opvang bedient heel Nederland.

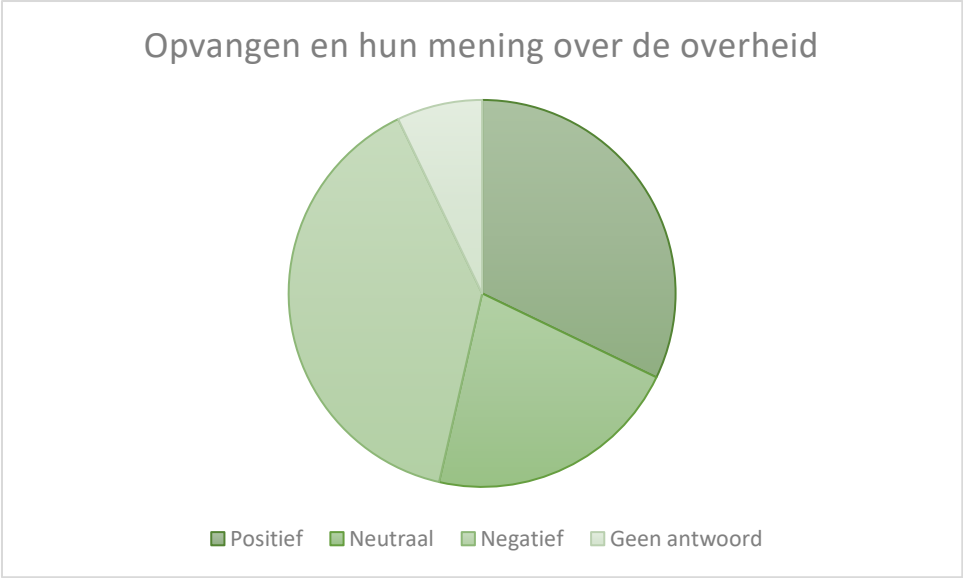
Eén opvang geeft aan zaken te doen met elke gemeente die akkoord gaat met de opvang. (Zonder zo’n akkoord gaat het dier altijd naar de opvang volgens de keus van de desbetreffende gemeente.)

Alle andere opvangen bedienen samen rond de 100 gemeentes (van de 344) en krijgen van slechts 37 gemeentes een vergoeding. Dit betekent dat tweederde (oftewel ruim 200 gemeentes) niets vergoedt. Of en zo ja hoeveel van deze gemeentes contracten met andere (konijnen)opvangen hebben (of denken te hebben) is niet bekend.

Uit het onderzoek over 2012 blijkt dat driekwart van de gemeentes niet betaalde voor de verleende diensten. De “verbetering” van driekwart naar tweederde niet betalende gemeentes is, voor zover bekend, niet ontstaan door een verantwoordelijker opstelling van de gemeentes, maar is verklaarbaar door het tussentijds samenvoegen van een aantal kleinere gemeentes, waardoor het totale aantal gemeentes is teruggelopen van 408 naar 344.

De vergoeding die betaald wordt, is soms een vast bedrag per konijn (20%), maar vaker (40%) een jaarlijkse bijdrage, exclusief of inclusief noodzakelijke medische kosten en/of castraties en vaccinaties. Eén gemeente betaalt een vast bedrag per inwoner en één gemeente heeft in overleg met de opvang een bedrag vastgesteld.

Als het gaat om hoe zij tegen de overheid aan kijken, zijn de meningen van de opvangen verdeeld (zie figuur 5). Negen opvangen zijn (min of meer) positief en verwachten ook niet meer dan gebruikelijk is. Zes opvangen zijn neutraal, zij zijn bijvoorbeeld blij dat ze gedoogd worden. Maar liefst twaalf opvangen voelen zich niet gesteund door de overheid. De overige twee gaven aan geen antwoord te willen geven op deze vraag. Daarnaast is opvallend dat zes opvangen zich uitspreken over de cursus Vakbekwaamheid, die in het kader van het Besluit houders van dieren verplicht gevolgd moet worden door iedereen die zich beroepsmatig met het houden van huisdieren bezig houdt. Hoewel de opvangen meer regelgeving op dit gebied aanmoedigen, vinden zij dat de cursus in zijn huidige vorm het doel volledig voorbij schiet en zij zijn hier dan ook niet positief over.

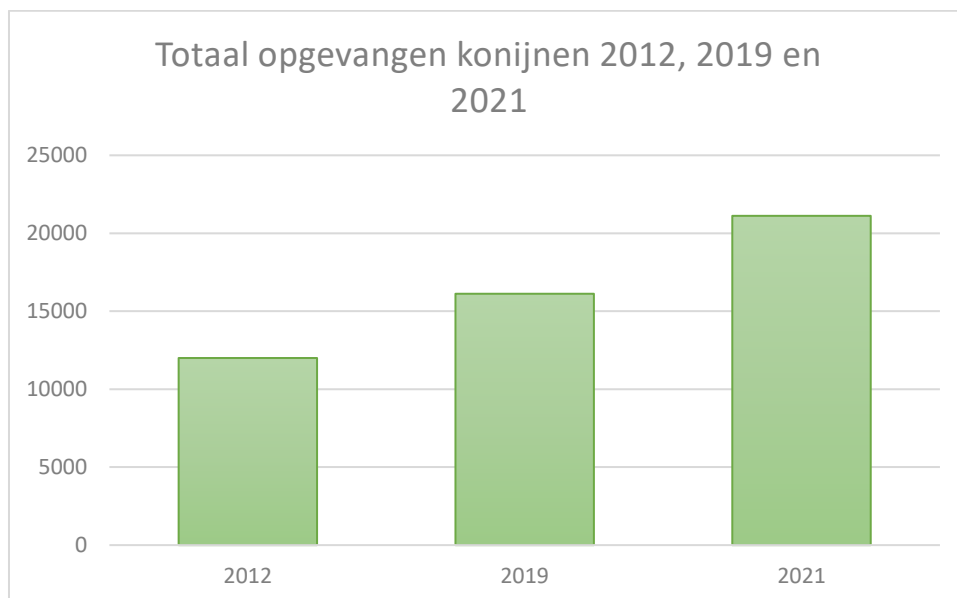

Figuur 4 Hoe denken de opvangen over de overheid?

4. Vergelijking met andere jaren

Het oorspronkelijke doel van dit onderzoek was het (opnieuw) in kaart brengen van het werk van konijnenopvangen, zodat meer bekend wordt over konijnenopvangen en de door hen opgevangen konijnen. Dit werd voor het eerst gedaan in 2012; zeven jaar later leek een mooi moment om nogmaals de balans op te maken. Helaas werd een jaar later de gehele wereld getroffen door Covid-19. De pandemie had ook op opvangen een enorme weerslag, maar zonder cijfers kon er slechts gegist worden naar de precieze impact. Hoewel het onderzoek over 2019 van grote waarde is en blijft, is de situatie dusdanig veranderd dat de resultaten daarvan alweer achterhaald zijn en niet meer de huidige werkelijkheid weerspiegelen. Daarom is besloten opnieuw rondvraag te doen en dit onderzoek aan te vullen met cijfers van 2020 en 2021.

Het onderzoek over 2019 laat zien dat er in totaal 16.121 konijnen werden opgevangen door SKB opvangen. In 2012 bedroeg dit aantal nog 12.000, een stijging van 34,3%. De cijfers van 14 opvangen over het jaar 2021 laten een totaal van 21.118 konijnen zien. Dit is een stijging van 31% ten opzichte van 2019. Bij meer dan de helft (57%) van de ondervraagde opvangen is het aantal binnengekomen konijnen toegenomen, terwijl dit voor een ruime kwart (28,6%) vrijwel gelijk bleef. Slechts 14,2% zag een significante afname.

Figuur 5 Totaal opgevangen konijnen in 2012, 2019 en 2021

Deze enorme sprong tussen 2019 en 2021 roept vragen op over het tussenliggende jaar, waarin Covid-19 zijn intrede deed. Rondvraag onder acht opvangen over 2020 laat een toename van 7,9% ten opzichte van 2019 zien. Hoewel dit een noemenswaardige observatie is, zouden meer opvangen ondervraagd moeten worden om vast te stellen of dit percentage representatief is. 2020 wordt in figuur 5 daarom verder buiten beschouwing gelaten. Toch is dit wel een indicatie dat de in 2021 waargenomen stijging ten opzichte van 2019 niet geleidelijk maar zeer plotseling op kwam zetten. Daarnaast wijzen de cijfers van 2020 erop dat de stijging van 2021 niet ontstaan is doordat er in het eerste coronajaar minder konijnen werden afgestaan of dat opvangen hun deuren moesten sluiten tijdens lockdowns. Integendeel, ook 2020 laat een stijging zien.

Bibliografie

Borst, N., & Beekhof, B. (2011). *Feiten & cijfers gezelschapsdierensector 2011*. HAS Kennistransfer, Hogeschool HAS Den Bosch.

Dierenbescherming (2018, 4 mei). Meer “happy konijnen” in Nederland - Dierenbescherming.nl. Geraadpleegd op 11 januari 2021, van <https://www.dierenbescherming.nl/actueel/meer-happy-konijnen-in-nederland>

Stichting KonijnenBelangen (N.d). SKB | over SKB. Geraadpleegd op 8 januari 2021, van <https://www.konijnenbelangen.nl/stichting.php?sid=1&menu=stichting>

Vergeten Konijnen (N.d). Het onderzoek. <https://vergetenkonijnen.nl/het-onderzoek>. Geraadpleegd op 11 januari 2021, van <https://vergetenkonijnen.nl/het-onderzoek>

Van Heijst, B. A. C., De Kort, M. A. C., Overgaauw, P. A. M., Vinke, C. M., & Beekmans, M. H. C. (2015). *Feiten & Cijfers Gezelschapsdierensector 2015*. <https://edepot.wur.nl/361828>